

КУЧМА ОЛЬГА ЛЕОНІДІВНА

докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0002-2206-3286

СІНЬОВА ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА

кандидатка юридичних наук, доцентка, старша наукова співробітниця відділу правового регулювання структурно-технологічного розвитку економіки Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, доцентка кафедри трудового права та права соціального забезпечення, провідна юристка Центру соціального права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0002-5514-3549

УДК 349.3

DOI 10.37772/2518-1718-2026-2(54)-2

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Соціальний захист ветеранів війни потребує спеціального нормативно-правового регулювання, яке буде враховувати реальні потреби ветерана війни. Також необхідне якісне правове регулювання соціального захисту членів сім'ї ветерана війни. Для осучаснення законодавства у згаданій сфері до Верховної Ради України подано проєкт Кодексу України «Про захист державності, незалежності та статус захисників держави» (далі – проєкт Кодексу), який є досить дискусійним за своїм змістом. У статті розглянуто декілька проблемних питань, які, на жаль, не знайшли свого вирішення ні у діючому законодавстві у сфері соціального захисту ветеранів війни, ні у проєкті Кодексу. Зокрема, звернено увагу на невідповідність назви проєкту Кодексу його меті та змісту, також запропоновано удосконалити визначення терміну «супровід», використавши термінологію аналогічну до визначення терміну «фахівець із супроводу ветерана війни».

Акцентовано увагу на суперечності між українським законодавством та українською судовою практикою, міжнародним законодавством у частині визначення правового статусу дитини, яка народилася після смерті ветерана війни. Чинне законодавство врегулювало питання здійснення забору, кріоконсервації та зберігання репродуктивних клітин військовослужбовців і після їх смерті. Проте відсутнє належне законодавче врегулювання соціального захисту дітей, які були зачаті після смерті ветерана війни, але судова практика чітко визначає, що право на соціальний захист дитини, яке гарантується, в тому числі, міжнародним зобов'язанням України, не може ставитись в залежність із часом її народження.

Також авторки звертають увагу на необхідність осучаснення пільг, зокрема, пільги щодо телефонії, тому що при перегляді пільг слід зважати на потребу ветерана війни, яка є сьогодні і якими способами на сьогодні можна цю потребу задовольнити.

У роботі запропоновано у законодавстві, яке регулює питання соціального захисту ветеранів війни доповнити суб'єктний склад членів сім'ї ветерана війни дітьми, які народилися після смерті ветерана війни, без обмеження строку народження дитини після смерті ветерана війни. Також запропоновано замінити пільгу із встановлення стаціонарного телефону на пільгу в обслуговуванні мобільного зв'язку та інтернету.

Ключові слова: ветеран війни; соціальний захист ветеран війни; член сім'ї ветерана війни; модернізація соціального законодавства.

Постановка проблеми. Кожна людина, яка пройшла війну, зазнала ризику для життя, психологічних травм і втрат. Водночас, характер сучасної війни та умови повернення Захисників і Захисниць до мирного життя зумовлюють виникнення нових соціальних, медичних і професійних потреб, які об'єктивно відрізняються від потреб ветеранів минулих воєн. У зв'язку з цим виникає необхідність запровадження окремих, сучасних механізмів державної політики, спрямованих на реінтеграцію, професійну адаптацію та працевлаштування ветеранів війни, демобілізованих Захисників і Захисниць та членів їхніх сімей. На нашу думку, серед значущих соціально-захисних заходів, спрямованих на посилення соціального захисту ветеранів війни є осучаснення нормативно-правової бази в сфері соціального захисту ветеранів війни.

Формування ефективної державної соціальної політики в умовах воєнного стану набуває особливої актуальності та визначається одним із пріоритетних напрямів діяльності держави. У сучасних умовах збройної агресії проти України особливого значення набуває забезпечення належного рівня соціального захисту та підтримки ветеранів війни, зокрема Захисників і Захисниць України, які, ризикуючи власним життям і здоров'ям, здійснюють захист державного суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України. Саме ефективна система соціально-правових гарантій для зазначеної категорії осіб та членів їхніх сімей є важливою передумовою забезпечення соціальної справедливості, підвищення рівня довіри до державних інституцій та консолідації суспільства на шляху до перемоги над агресором. У цьому контексті особливої наукової та практичної значущості набуває визначення основних напрямів удосконалення правового регулювання соціально-правового статусу ветеранів війни, зокрема Захисників і Захисниць України, а також членів їхніх сімей. Актуальним є також формування сучасної концепції державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни, яка має враховувати нові виклики, пов'язані з воєнним станом, потребу в ефективній реінтеграції ветеранів у суспільне життя та забезпечення комплексної підтримки з боку держави.

До Верховної Ради України подано проєкт Кодексу України «Про захист державності, незалежності та статус захисників держави» (далі – проєкт Кодексу) [1]. Проте положення проєкту Кодексу є дискусійними та такими, що потребують додаткового опрацювання, а питання, які мали б ним регулюватися, потребують додаткового дослідження та надання пропозицій науковцями, практиками та самими ветеранами війни.

Огляд літератури. Питання вдосконалення законодавства у сфері соціального забезпечення і тіль-

ки є предметом дослідження вчених різних галузей права.

Неможливо переоцінити вагомість значення нормативно-правового врегулювання питання адаптації ветерана війни у цивільне життя. При цьому доречно врахувати досвід кейс-менеджерів таких країн як США, Канада, Ізраїль, а також напрацювання вітчизняних вчених різних галузей науки.

Так, Кононенко С. В. у доробку «Психологічний супровід військовослужбовців та ветеранів війни» зазначає, що створення сталої, гнучкої та цілісної системи психологічної допомоги військовослужбовцям має стати одним із пріоритетів державної політики в сфері національної безпеки, охорони здоров'я та соціального захисту. Тільки через всебічну підтримку захисників можна забезпечити їх успішне повернення до мирного життя та побудову згуртованої, сильної післявоєнної України [2].

Важливо також приділяти належну увагу у нормативно-правових актах соціальному захисту членів сімей ветеранів війни, в тому числі, сімей осіб, зниклих безвісти та осіб, які знаходяться у полоні. Також важливо якісно врегулювати суб'єктний склад утриманців ветерана війни.

Кучма О. Л. у праці «Право дитини, народженої за допомогою репродуктивних технологій, на пенсію у разі втрати годувальника» наголошує на необхідності осучаснити законодавство у частині правового статусу дитини, зачатої за допомогою репродуктивних технологій після смерті одного з батьків, оскільки на практиці виникають проблеми у реалізації такими дітьми, зокрема та не обмежуючись, права на отримання пенсії у разі втрати годувальника [3].

Кучма О. Л. та Сіньова Л. М. у доробку «Сурогатне материнство як спосіб реалізації демографічної функції права соціального забезпечення» звертають увагу на те, що одним із завдань демографічної функції права соціального забезпечення має бути збільшення народжуваності, яка може бути здійснена і за допомогою репродуктивних технологій, що також вимагає, зокрема, якіснішого правового регулювання сурогатного материнства [4].

Авторкою низки наукових доробків у царині батьківства за допомогою репродуктивних технологій Москаленко К. В. акцентовано увагу на потребу у удосконаленні законодавства у питанні правового статусу учасників правовідносин з приводу штучного запліднення. Це питання не втратило гостроти і у період повномасштабного вторгнення. Зокрема, авторка у праці «Сурогатне материнство в Україні: судова практика розгляду цивільних справ після введення воєнного стану» провела аналіз стану розгляду судових справ з означеного питання, та встановила, що в більшості предметом судового розгляду були заяви про встановлення факту родинних відносин

між генетичними батьками та дитиною, народженою сурогатною матір'ю (заяви про встановлення фактів, що мають юридичне значення в порядку окремого провадження), були і позовні провадження, де предметом судового позову були в тому числі встановлення факту батьківства. Незважаючи на норму законодавства про те, що подружжя може скористатися послугами сурогатного материнства, суди при розгляді такої категорії спорів, задовольняли вимоги і одиноких жінок/чоловіків про встановлення походження від них дитини, народженої сурогатною матір'ю. І тільки незначна частина судових справ стосувалася невиконання умов договору про сурогатне материнство його сторонами [5].

На необхідності модернізації законодавства у сфері соціального захисту ветеранів війни наголошує Трунова Г. А. у доробку «Гарантії соціального захисту ветеранів війни: необхідність модернізації законодавства», а саме: потрібно визначити ключові гарантії соціального захисту ветеранів війни, зокрема, шляхом конкретизації окремих прав ветеранів війни щодо поваги до честі і гідності, охорони здоров'я, професійного навчання та працевлаштування, а також окремих видів соціального забезпечення, включно з механізмом реалізації права на житло з метою забезпечення доступного та ефективного соціального захисту ветеранів війни; модернізація законодавства щодо соціального захисту ветеранів війни потребує достовірної статичної інформації щодо потреб ветеранів війни, а також виявлення потенційних соціальних ризиків для ветеранів війни [6].

Балдинюк О. Д. та Матрос О. О. у роботі «Соціально-правовий захист ветеранів війни та членів їхніх сімей» зазначають, що для покращення соціально-правової ситуації для ветеранів та їхніх сімей варто: створити міжвідомчі комісії для координації діяльності органів влади; забезпечити ефективний обмін інформацією між відомствами; забезпечити ефективну реабілітацію ветеранів; створити єдиний реєстр ветеранів для контролю за наданням послуг; запровадити електронні сервіси для ветеранів війни для спрощення доступу до послуг; залучати ветеранів до процесу ухвалення рішень щодо їх соціального захисту [7].

Незважаючи на численні наукові доробки у сфері соціального захисту ветеранів війни, законодавство у означеній сфері потребує суттєвого перегляду на основі, в тому числі, наукових досліджень та пропозицій.

Метою статті є визначення проблемних питань соціального захисту ветеранів війни, які не знайшли належного врегулювання у чинному законодавстві та проєкті Кодексу та запропонувати їх вирішення.

Основна частина. Назва проєкту Кодексу зазначена «Про захист державності, незалежності та ста-

тус захисників держави», проте у частині першій статті першої Кодексу зазначено: 1. Цим Кодексом регулюються питання правового статусу осіб, зазначених у статті 5 цього Кодексу, та встановлюється єдина система їх державних гарантій і соціального захисту, метою створення якої є забезпечення гідного життя та шанобливого ставлення у суспільстві. Цим Кодексом також визначаються засади формування та реалізації державної ветеранської політики, порядок організації, фінансування та контролю у сфері державної ветеранської політики [1].

Дискусійно стверджувати, що назва проєкту Кодексу у повній мірі відповідає його меті та змісту, зокрема, у частині захисту державності та незалежності, оскільки на нашу думку, це ширші поняття, ніж соціальний захист осіб, завдяки яким здобувається і зберігається державність та незалежність.

Частина перша статті другої проєкту Кодексу містить визначення терміну «супровід», у якому зазначається про отримання допомоги. Також є визначення терміну «фахівець із супроводу ветерана війни», у якому зазначається про здійснення заходів із підтримки, шляхом забезпечення надання комплексної допомоги (комплексу дій) у різних сферах. Оскільки зі змісту проєкту Кодексу вбачається що допомога по супроводу і є заходами із підтримки, яка надається фахівцем із супроводу, то не вбачаємо потреби використовувати різну термінологію для позначення тих самих явищ. Тому пропонуємо у визначенні терміну «супровід» слово «допомогу» замінити на слова «підтримки» або «комплексної допомоги (комплексу дій) у різних сферах».

Частина перша статті другої проєкту Кодексу містить визначення члена сім'ї, при цьому не враховано усиновлених дітей, які відповідно до чинного законодавства прирівнені до рідних дітей [8]. Також є судова практика, яка також показує недосконалість чинного законодавства у частині забезпечення прав дітей, які народились після смерті ветерана війни (у тому числі після спливу 10 місяців з дня смерті ветерана) і потребу у його покращенні.

Крім того, немає належного регулювання прав дитини, народженої за допомогою репродуктивних технологій. При цьому, законодавець частково врегулював питання щодо можливості такого запліднення із використанням біологічного матеріалу ветерана після його смерті. Так, відповідно до пункту 12 Порядку здійснення забору, кріоконсервації та зберігання репродуктивних клітин військовослужбовців та інших осіб на випадок втрати репродуктивної функції під час виконання обов'язків із оборони держави, захисту Вітчизни та інших покладених на них обов'язків відповідно до законодавства [9] у разі загибелі (смерті) або оголошення судом померлим в установленому порядку військовослужбовця, особи

рядового, начальницького складу та поліцейського, репродуктивні клітини якого зберігаються, їх безоплатне зберігання здійснюється протягом трьох років з дати смерті такої особи або оголошення судом її померлою.

Після закінчення зазначеного строку подальше зберігання таких клітин може бути продовжене за рахунок іншої особи, визначеної у заповіті військовослужбовця, особи рядового, начальницького складу та поліцейського щодо власних репродуктивних клітин, а у разі відсутності заповіту – за бажанням другого з подружжя або особи, з якою загиблий (померлий) військовослужбовець, особа рядового, начальницького складу та поліцейський проживали однією сім'єю, але не перебували у шлюбі між собою.

Таким чином, законодавець передбачив юридичну можливість зачати від військовослужбовця дитину і після його смерті. При цьому ні в згаданому проекті Кодексу ні в іншому документі не визначено чітко правового статусу такої дитини, в тому числі та не обмежуючись, правом на соціальний захист. Такий стан речей призведе до необхідності в судовому порядку встановлювати право на той чи інший вид соціального забезпечення. Судова гілка влади не повинна замінити законодавчу гілку влади. Тому необхідно терміново і якісно врегулювати це питання з огляду на судову практику, яка вже склалась в Україні та міжнародне законодавство. Зокрема, «право дитини, народженої в результаті штучного запліднення, що відбулось після спливу 10 місяців після смерті батьків (одного з батьків), які в розумінні статті 36 Закону № 1058-IV є годувальниками, на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника, як складової частини права на соціальний захист, яке гарантується, в тому числі, міжнародними зобов'язаннями України, не може ставитись в залежність із часом її народження, оскільки таке народження може відбутись й після спливу 10 місяців після смерті годувальника...» [10].

«Висновок відповідача про те, що дитина загиблого військовослужбовця ОСОБА_6 - ОСОБА_2 народилася після його смерті, а тому ця дитина не набула прав на отримання частки одноразової грошової допомоги у разі загибелі військовослужбовця, є помилковим, оскільки такий підхід до тлумачення законодавства не відповідає положенням Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», а також основним принципам охорони дитинства, а саме, рівності прав і свобод дітей, які визначені нормативно-правовими актами, незалежно від народження, або будь-яких інших обставин, а також міжнародним зобов'язанням держави згідно зі статтею 2 Конвенції про права дитини поважати і забезпечувати всі права, перед-

бачені цією Конвенцією, за кожною дитиною, без будь-якої дискримінації.» [11].

Пропонуємо уточнити суб'єктний склад членів сім'ї усиновленими дітьми та дітьми, які народилися після смерті ветерана, без обмеження строку народження дитини після смерті ветерана війни.

При осучасненні законодавства у сфері соціального захисту ветерана війни слід орієнтуватися не тільки на фінансові можливості держави, але і на реальну потребу у конкретному способі реалізації соціального захисту ветерана війни, з огляду на зміни у побуті, розвитку суспільства, впровадженні нових технологій тощо. Наприклад, варто модернізувати систему пільг у сфері зв'язку.

Враховуючи стрімкий технологічний розвиток та зміни в інфраструктурі комунікацій, норма щодо «позачергового та пільгового встановлення квартирних телефонів» є такою, що втратила актуальність. Статистика свідчить про масову відмову абонентів від фіксованого телефонного зв'язку на користь рухомого (мобільного) зв'язку та цифрових сервісів.

Замість неактуальної норми про стаціонарні телефони, пропонується закріпити в Кодексі сучасний механізм соціальної підтримки, а саме: 1) заміна права на встановлення стаціонарного телефону на пільгу щодо оплати послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до мережі Інтернет; 2) запровадження спеціальних «соціальних тарифів» для ветеранів, у тому числі Захисників/Захисниць держави шляхом укладання договорів між державою та операторами мобільного зв'язку, або через механізм часткової державної компенсації вартості абонплати.

Прийняття кодифікованого нормативно-правового акта у означеній сфері мав би спростити пошук всього переліку різновидів соціального захисту, оскільки вони будуть упорядковані у одному нормативно-правовому акті. Проте, наявність декількох нормативно-правових актів, у яких в сукупності якісно врегульовані правовідносини, при перегляді яких враховуються правові позиції судів, розвиток суспільних відносин, вплив інших факторів, на нашу думку, можуть замінити собою потребу у створенні єдиного кодифікованого акта у певній сфері.

Слід наголосити, що кодекс - це закон, який створений шляхом систематизації норм права, містить загальні засади, на підставі яких комплексно регулює однорідну сферу суспільних відносин, забезпечуючи стабільність правового регулювання [12].

Загалом, прийняття кодифікованого акта передбачає створення нового єдиного нормативно-правового акта, який системно врегулює відносини у певній сфері. Запропонований проект Кодексу не врегулює комплексно правовідносини із соціального захисту ветеранів війни і, на нашу думку, може бути викладенням у новій редакції Закону України

«Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Висновки. Потреба у оновленні законодавства, яке регулює соціальний захист ветеранів війни, безумовно, є. І прийняття у новій редакції Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» на сьогодні є актуальним та своєчасним.

Слід у законодавстві, яке регулює питання соціального захисту ветеранів війни, упорядкувати термінологію у визначенні терміну «супровід».

Необхідно доповнити у законодавстві, яке регулює питання соціального захисту ветеранів війни,

суб'єктний склад членів сім'ї ветерана війни дітьми, які народилися після смерті ветерана війни, без обмеження строку народження дитини після смерті ветерана війни.

Також варто у законодавстві, яке регулює питання соціального захисту ветеранів війни, модернізувати підхід до соціального захисту ветеранів війни у частині забезпечення телефонією. У проєкті Кодексу також є низка інших дискусійних положень, які не були предметом розгляду цієї статті але потребують аналізу та пропозицій у подальших наукових дослідженнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проєкт Кодексу про захист державності, незалежності та статус захисників держави від 28.11.2025 року № 14265. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59012>
2. Кононенко С. В. Психологічний супровід військовослужбовців та ветеранів війни. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 7(53). С. 1371–1382. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-1371-1382](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-1371-1382)
3. Кучма О. Л. Право дитини, народженої за допомогою репродуктивних технологій, на пенсію у разі втрати годувальника. *Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи* : Матеріали XIV Міжнародно-науково-практ. конф. (м. Київ, 23 лют. 2024 р.). Тернопіль: Вектор, 2024. С. 475–477. URL: <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/5080>
4. Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Сурогатне материнство як спосіб реалізації демографічної функції права соціального забезпечення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. №3. С. 108–111. URL: <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/5240>
5. Москаленко К.В. Сурогатне материнство в Україні: судова практика розгляду цивільних справ після введення воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. №3. С. 164–169. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/37>
6. Трунова Г. А. Гарантії соціального захисту ветеранів війни: необхідність модернізації законодавства. *Нове українське право*. 2025. № 4. С. 23–30. <https://doi.org/10.51989/nul.2025.4.2>
7. Балдинюк О. Д., Матрос О. О. Соціально- правовий захист ветеранів війни та членів їхніх сімей. *Соціальна робота та психологія: освіта і наука*. 2025. № 1. С. 43–47. URL: <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-1-7>
8. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III (станом на 10 берез. 2026 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
9. Про затвердження Порядку здійснення забору, кріоконсервації та зберігання репродуктивних клітин військовослужбовців та інших осіб на випадок втрати репродуктивної функції під час виконання обов'язків із оборони держави, захисту Вітчизни та інших покладених на них обов'язків відповідно до законодавства : Постанова КМУ від 24.01.2025 р. № 78 (станом на 2 лип. 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/78-2025-п#Text>
10. Постанова Верховного Суду від 19 жовтня 2022 р. у справі № 420/5/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106840444>.
11. Постанова Верховного Суду від 10 травня 2024 р. у справі № 440/6725/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118962318>
12. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX (станом на 19 квіт. 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>

REFERENCES

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025, November 28). *Draft Code on the Protection of Statehood, Independence, and the Status of Defenders of the State* (Draft Code No. 14265). Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59012> [in Ukrainian].
2. Kononenko, S.V. (2025). Psychological support for military personnel and war veterans. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 7(53), 1371–1382. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-1371-1382](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-1371-1382) [in Ukrainian].

3. Kuchma, O.L. (2024). The right of a child born through reproductive technologies to a pension in case of loss of a breadwinner. *Legal paradigm of Ukraine's recovery: Problems and prospects: Proceedings of the 14th International Scientific and Practical Conference* (pp. 475–477). Ternopil: Vektor. Retrieved from <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/5080> [in Ukrainian].
4. Kuchma, O.L., & Sinova, L.M. (2019). Surrogacy as a way of implementing the demographic function of social security law. *Porivnialno-analitychne pravo*, 3, 108–111. Retrieved from <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/5240> [in Ukrainian].
5. Moskalenko, K.V. (2025). Surrogacy in Ukraine: Judicial practice of civil cases after the introduction of martial law. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 3, 164–169. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/37> [in Ukrainian].
6. Trunova, H.A. (2025). Guarantees of social protection for war veterans: The need to modernize legislation. *Nove ukrainske pravo*, 4, 23–30. <https://doi.org/10.51989/nul.2025.4.2> [in Ukrainian].
7. Baldyniuk, O.D., & Matros, O.O. (2025). Social and legal protection of war veterans and their family members. *Sotsialna robota ta psykholohiia: osvita i nauka*, 1, 43–47. <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-1-7> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2002, January 10). *Family Code of Ukraine* (Law of Ukraine No. 2947-III). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian].
9. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025, January 24). *On approval of the Procedure for the collection, cryopreservation, and storage of reproductive cells of military personnel and other persons in case of loss of reproductive function while performing duties related to the defense of the state, protection of the Motherland, and other duties assigned to them in accordance with the legislation* (Resolution No. 78). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/78-2025-п#Text> [in Ukrainian].
10. Supreme Court. (2022, October 19). *Resolution in case No. 420/5/22*. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106840444> [in Ukrainian].
11. Supreme Court. (2024, May 10). *Resolution in case No. 440/6725/23*. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118962318> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2023, August 24). *On law-making activity* (Law of Ukraine No. 3354-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> [in Ukrainian].

KUCHMA OLHA

Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Labor Law and Social Security Law
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID 0000-0002-2206-3286

SINOVA LIUDMYLA

Candidate of Law, docent, docent of the Department of Labor Law and Social Security Law
of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Senior Fellow of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy
of Legal Sciences of Ukraine
ORCID 0000-0002-5514-3549

SELECT ASPECTS OF LEGISLATIVE REFORM IN THE FIELD OF SOCIAL PROTECTION FOR WAR VETERANS

Problem setting. Social protection for war veterans requires specific legislative regulation that takes into account the actual needs of war veterans. There is also a need for effective legal regulation of social protection for the family members of war veterans. To modernise legislation in this area, a draft Code of Ukraine ‘On the Protection of Statehood, Independence and the Status of Defenders of the State’ has been submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine; its content is highly controversial.

Analyses of recent researches and publications. The issue of improving legislation in the field of social security is the subject of research by academics from various fields of law.

Kononenko S. V. emphasises that the creation of a comprehensive and flexible system of psychological support for veterans must be a state priority to ensure their successful return to civilian life.

Kuchma O. L. points to the need to update legislation regarding the legal status of children conceived through assisted reproductive technologies (particularly following the death of one parent) to ensure their right to a pension in the event of the loss of a breadwinner. Kuchma O. L. and Sinova L. M. examine the issue of surrogacy as a means of fulfilling the demographic function of social security law. Moskalenko K. V. emphasised the need to improve legislation regarding the legal status of parties to legal relationships concerning artificial insemination. Trunova H. emphasises the need to modernise legislation in the field of social protection for war veterans. Baldyniuk O. D and Matros O. O. examined ways of improving the social and legal situation for veterans and their families.

The purpose of this article is to examine problematic issues of social protection of war veterans that have not found a proper settlement in the current legislation and the draft Code and to propose their solution.

Article's main body. This article examines several problematic issues which, unfortunately, have not been resolved either in the current legislation on social protection for war veterans or in the draft Code. In particular, attention is drawn to the inconsistency between the title of the draft Code and its purpose and content; it is also proposed to refine the definition of the term 'support', using terminology analogous to the definition of the term 'war veteran support specialist'. Attention is drawn to the inconsistencies between Ukrainian legislation and Ukrainian case law, and international law, regarding the determination of the legal status of a child born after the death of a war veteran.

Conclusions and prospects for the development. The paper proposes that legislation governing the social protection of war veterans should be amended to include, among the family members of a war veteran, children born after the veteran's death, without any time limit on when the child was born following the veteran's death. It is also proposed to replace the benefit for the installation of a landline telephone with a benefit for mobile phone and internet services.

Keywords: war veteran; social protection of war veterans; family member of a war veteran; modernisation of social legislation.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Кучма О. Л, Сіньова Л. М. Окремі аспекти удосконалення законодавства у сфері соціального захисту ветеранів війни. *Право та інновації*. 2026. № 2 (54). С. 15–21. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-2\(54\)-2](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-2(54)-2).

Дата подання автором: 27.05.2026

Дата прийняття після рецензування: 12.06.2026

Дата опублікування: 15.06.2026